האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

12 בדצמבר 2023

לכבוד
ח"כ צביקה פוגל
יו"ר ועדת ביטחון לאומי

ח"כים
חברי ועדת ביטחון לאומי

שלום רב,

הנדון: **<u>דיון בדיווח השר לביטחון לאומי לפי סעיף 19כא(ג) לפקודת בתי הסוהר</u>**

1. הרינו לפנות אליכם לקראת הדיון הקבוע מחר 13.12 בעניין שבנדון, כמי שאמונים כוועדה פרלמנטרית על הפיקוח על בתי הכלא ועל זכויות האסירים הכלואים בהם.

2. מאז יום 22.10.2023 בהתאם לתיקון שבנדון, הוכרז והוארך "מצב חירום כליאתי" שלפיו מוסמך שב"ס להלין אסירים ועצורים ללא מיטה וכן להחזיקם בשטח מחיה הנמוך מהסטנדרט המינימלי הנדרש לפי החוק והפסיקה (3 מ"ר).

3. אין ספק, כי העלייה הדרמטית וחסרת התקדים במספר האסירים מאז הטבח של ה-7.10 אינה מאפשרת במצב הקיים לספק לכלל האסירים את זכויות המינימום המגיעות להם לעניין שטח מחיה ומיטה. מהנתונים שנמסרו לוועדה עולה, כי 6,143 אסירים ביטחוניים (כ-83% מכלל האסירים הביטחוניים) ו-2,237 אסירים פליליים (19% מהפליליים) מוחזקים בשטח מחיה הנמוך מ-3 מ"ר וכן 2800 אסירים מולנים ללא מיטה (כ-2300 מהם אסירים ביטחוניים) (דיווח השר לביטחון לאומי לוועדה מיום 27.11.2023).

4. עוד עולה מהנתונים כי קיימת עליה מתמדת במספר הכלואים המוחזקים בתנאים אלה. יוזכר, כי מדובר בתנאי כליאה שאין ספק בדבר פגיעתם בזכויות היסוד של הכלואים לכבוד ולבריאות. בית המשפט העליון הכיר בכך ששטח מחיה מינימאלי הוא "אחד מצרכיו הבסיסיים ביותר, הקיומיים" של אסיר"[1] וביחס למיטה הכיר בית המשפט העליון כי "הזכות למיטה לישון בה מצויה בגרעין הקשה של זכויות היסוד לקיום בתנאים מינימליים, הנתונה לאדם כחלק מההגנה על כבודו".[2]

5. ככל שאסיר מוחזק זמן רב יותר בתנאי צפיפות קשים, כשהוא סגור בתאו במשך רוב שעות היממה בדוחק וחיכוך מתמיד עם אסירים אחרים, כשבתא כמעט ולא נותר מקום לתזוזה, כשאין לאסיר אפילו מיטה משלו שעליה יוכל לנוח מבלי שהאסירים האחרים דורכים עליו – כל אלה פוגעים בצלם האנוש של האסיר והופכים את כליאתו לעינוי מתמשך.

6. לאור זאת, **ומשלא סביר ש-3000 האסירים שנוספו למצבת הכליאה מאז תחילת המלחמה ישתחררו בזמן הקרוב (וכנראה שיכלאו למשך תקופות ארוכות),** יש למצוא בדחיפות פתרונות חלופיים שייתרו את הצורך בהמשך החזקתם של אסירים רבים כל כך בתנאים קשים אלו.

7. מדיווחי השר לוועדה וכן מפרסום תזכיר החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (חופשה מיוחדת לאסיר), נראה כי קיים מאמץ לקדם פתרון לעניין מצוקת הכליאה. אלא שלא זו בלבד שפתרון זה אינו מקודם

[1] בג"ץ 1892/14 **האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון פנים** (13.6.2017)
[2] בג"ץ 4634/04 **רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים** (12.2.2007)

בדחיפות (כך, לדוג', התזכיר פורסם רק אחרי חודשיים וחצי מאז נוצרה הבעיה, ולא קוצר משך הזמן להערות לתזכיר כפי שנעשה באופן שגרתי בחקיקה דחופה בימים אלו), הצעה זו כלל לא רלוונטית למצוקת הכליאה בקרב האסירים הביטחוניים.

8. אנו פונים אליכם לבקשכם לברר בדיון אילו פתרונות נוספים מקדם השב"ס כדי להתמודד עם הבעיה ארוכת הטווח שנוצרה בעניין הצפיפות של בתי הכלא? כיצד מתכוון השב"ס להתמודד עם המצב של האסירים הביטחוניים, שהפתרונות שהובאו עד כה על ידם אינם רלוונטיים לגביהם? מה מספר האסירים שיהיו זכאים לחופשות המיוחדות, אם וכאשר תעבור החקיקה?

בברכה,

דבי גילד חיו, עו"ד
מקדמת מדיניות וחקיקה

אן סוציו, עו"ד